

In memoriam

Ioan Massoff

În somptuoasa liniște a Bibliotecii Academiei, în depozitele Arhivelor Statului, în muzee și colecții particulare, popasurile sale s-au numărat în decenii. Pretutindeni unde trecutul scenei naționale era viu în mărturie, el stringea, cu scris mărunt și rotunjit, în caiete școlare, o cronică amănunțită și vastă, trecută tiparului în opt volume: Teatrul românesc — privire istorică (editate în anii 1961—1981).

Întreaga operă istoriografică a lui Ioan Massoff se așază în jurul acestei monumentale înfăptuiri. Căci, de la debutul din „Rampa” (1924), de la interviurile „despre ei și despre alții” cu oameni însemnați ai culturii (strinse în volum în 1973), până la biografiile actricești Matei Millo și timpul său (1939), Viața lui Tănase, Viața lui Tony Bulandra (1947), I. D. Ionescu de la „Junion” (1965), Tenorul Ioan Băjenaru și vremea lui (1970), Petre Liciu și vremea lui (1971), Ion Iancovescu (1979) etc., faptele sale de condei erau adinci sondaje în epoci teatrale, ce-l pasionau și care urmau să capete, în istoria sa, perspective decisive pentru explicarea afirmării și consolidării artei teatrale românești.

Secretar literar al Teatrului Național din București — vreme de patru decenii! —, a schițat, întiul, istoria gloriosului așezămint (1937); l-a urmat pe poetul național în peregrinările „căruțelor cu paiate” — Eminescu și teatrul (1964); a scris romane, schițe vesele din lumea culiselor; a lăsat în gazete mii de articole, și plănuia — după ce a încheiat cu greu un volum de evocări prin portrete celebre — un roman. Debutase ca romancier, în 1934 (Fard).

Nu s-a cruțat defel, avea școala aspră a gazetăriei antebelice. Scrisul i-a fost binefacere chiar în grea suferință. Cu condeii și cărțile sale a răzbit prin ani, demn, cu mare iubire pentru oameni. Evocatorul atîtor slujitori ai Thaliei, cel care a luminat fiecăruia partea lui de însemnătate sub reflectoare, vorbea tot mai des, în promenadele noastre de împătimiți bucureșteni, despre A. Davila și Paul Gusty, mentorii tinereții sale. Îi chema în memorie, mulțumindu-le și la adîncă senectute pentru cit il școliseră în vremea întiului zbor.

Ioan Massoff, vă mulțumește, la rindu-î, ucenicul domniei-voastre,

Ionuț NICULESCU

(Continuare de la p. 79)

mită factură, față de care, spre deosebire de Goethe, Davila s-a arătat sensibil. Se știe că, la premiera absolută a piesei, Goethe a fragmentat-o, prin două pauze, în trei părți. Ceea ce a dus la insuccesul atît de dureros pentru autor.

Și Davila a simțit nevoia de a interveni în actul care, deși foarte bine construit, este cam lung. Piesa lui Kleist e în versuri. (Tot în versuri avea s-o publice, în 1957. Ion Marin Sadoveanu, cunoscut până astăzi ca întiul ei traducător în românește.) Drept care, Davila optează pentru o versiune în proză, mai aptă să contribuie la reliefaarea comicului de replică și de situație. Ca atare, unele replici se prezintă într-o abia per-

ceptibilă comprimare. Păstrînd întreg sensul spusei personajelor, dar exprimîndu-l ceva mai concis, Davila a întocmit o versiune mai convenabilă unei devenirs scenice.

Post-scriptum-ul scrisorii către Corneliu Moldoveanu precizează „Pentru acest spectacol nu vei avea de făcut nici un decor”. Nu credem că Davila se gîdea să-i propună directorului de atunci al Teatrului Național un spectacol în decori vechi, ci că îl vedea realizat în scena nudă, formulă teatrală nouă, și de mare interes în epocă.

Cu această contribuție la consolidarea repertoriului teatrelor noastre, A. Davila ne apare ca un scriitor mai multilateral, mai bogat în intenții.